

Kistárkány

Kistárkány község Felső-Bodrogtörzék délkeleti csücskében, a szlovák-magyar-ukrán hármashatár mentén fekszik a Tisza folyó jobb partján, amely egyben a szlovák-magyar államhatárt is képezi 5,3 km-es hosszúságban. Szomszédos települései Nagytárkány, Tiszacsernyő és Ágcsernyő. A község kiterjedése 1.114 hektár, ebből 520 ha szántóterület, 322 ha legelő, 53 ha erdő, 54 ha vízterület és 165 ha egyéb terület. Átlagos tengerszint feletti magassága 101 méter. A község arculatát elsősorban a Tisza folyó és a Holt-Tisza elmosódó vizeinek közelsége határozta és határozza meg. Élőviláguk rendkívül értékes, vizei és partvidéke ritka és különleges növény és állatfajok számára nyújt otthont. A tiszai tájegység szépsége egyedülálló. Emellett üdülési, kirándulási, halászati és vadászati lehetőségeket is nyújt, ezért az itt élő emberek és a folyó közötti viszony bensőséges.

Lakosság :

A község a 2001-es népszámlálási adatok szerint 1054 lakost számlált, melynek túlnyomó többsége magyar nemzetiségű, csak kisebb arányban találhatók meg szlovák, cseh, ukrán, ruszin és roma nemzetiségű lakosok. A lakosság száma 2011 év végéhez már 1186 volt. A lakosság vallási összetétele : református, római katolikus, kisebb számban görög katolikus, illetve egyéb valláshoz tartozók.

A község címere :

A község 1787-es évből fellelt címere vízen úszó hattyút ábrázol, amely a Tisza folyó közelségét, a folyó és az itt élő emberek között kialakult viszonyt és tájegységünk gazdag állatvilágát szimbolizálja. Ezt bővítette ki 2003-ban az önkormányzat két új jelképpel - szimbólummal : 3 hallal, amely a község kataszteri területén található hármashatárt /a magyarságot három felé osztó határt/ jelképezi és 2 szilvaszemmel, melyek a hajdani „Tisza-kerteket“ és fejlett gyümölcstermesztést, elsősorban viszont községünket messze is ismertté tévő „tárkányi szilvapálinkát“ hivatott jelképezni.

Kistárkány község rövid történelme :

Kistárkány már a **honfoglalás** előtt lakott település volt. A honfoglalás idején Árpád fejedelem a beregi síkságon pihente ki seregével a Vereckei szoroson való átkelés fáradalmait. Fia Tárkánz a Tisza folyó jobb partján felderítő útra indul lovasaival, miközben füstölgő „házakat“ vettek észre. Az egyik házban Miraz bolgár törzsfőnök vendégeli meg az éhes-szomjas sereget. Tárkánz eközben ismerkedik meg a törzsfőnök szépséges lányával Hóva-val. Visszatérve Tárkánz kéri apja beleegyezését, hogy itt telepedhessen le és feleségül vehesse Hóvát. Apja kérését teljesíti, így a település Tarkanzról kapja nevét. Az itt élő emberek életmódját elsősorban a táj jellege határozta

meg. Akkor még mocsaras, lápos, erdős terület volt, növény- és állatvilágban, halállományban rendkívül gazdag.

Az anyaközség már a XIV.század első felében két településre : Kis-és Nagytárkányra oszlott. Az első írásos feljegyzések községünkről az **1324-es évből** származnak. Az **1500-as évek** elején a lakosságot majdnem kipusztította a kolerajárvány és a gyakori török betörések, így a falu az 1600-as évek elején szinte lakatlanná vált. Újjászületése az **1620-as években** kezdődött, amikor Bethlen Gábor, valamint I. és II. Rákóczi György erdélyi fejedelmek zsoldos katonáikat telepítették ide. Ezekben az években a Tisza gyakori áradásai nagyon megnehezítették az itt élők életét, ezért a **Rákócziak**, hogy megvédjék és megtartsák embereit ezen a területen védőgátat, töltést és utakat építettek. **1846-ban** a „Bodroközi Tiszaszabályozó Társulat“ létrhozása után megkezdődött a jelenlegi tiszai töltés építése, amely 1859-ig tartott és sok itt élő embernek biztosított munkát, megélhetést. A Tisza eredeti folyómedrét megváltoztatták - innen ered az Új-Tisza elnevezés. Ennek köszönhetően nagy területeken jó minőségű termőföldek szabadultak fel, így virágzó növénytermesztés és állattenyésztés, a későbbiekben pedig gyümölcsstermesztés vehette kezdetét. Az árterületen ún. „Tiszakertet“ létesítettek, ahová elsősorban régi, bevált alma- és szilvafajtákat telepítettek.

Az **I. világháborút** követően községünk az **1920. június 4-i Trianon-i döntés** alapján Csehszlovákia része lett. Az 1930-as évekig a gazdasági fejlődés jelentős volt, de a 30-as évek után gazdasági válság következett be. Az **1938. november 2-i „Bécsi döntés“** alapján Felső-Bodroγκőzt, így Kistárkányt is újra az anyaországhoz - Magyarországhoz csatolták. Ezt kitörő örömmel fogadta a lakosság, de a **Horthy rendszerben** folyamatosak voltak a megaláztatások és a sorozatos katonai behívások, amelyek mélységesen megrendítették a lakosság bizalmát és hitét.

A II. világháború alatt nagyobb hadművelet nem érintette községünket, viszont a csapi vasúti gócpont és a záhonyi Tisza-híd körüli harcok nagyon közel zajlottak. Kistárkányt 1944. november 24.-én szabadított fel a Szovjet Hadsereg. **1944. december 4.-én** azonban 61 helyi lakost hurcoltak el tömegesen az akkori Szovjetunióba ún. „málenkij robotra“, ahonnan az embertelen körülmények és bánásmód miatt 35-en nem térhettek vissza családjaikhoz. Az 1945 utáni években a **rendszerváltás** politikai és gazdasági változásokat hozott. Sok család jövőjére viszont rányomta bélyegét a **„Benesi dekrétum“**, amely a Csehszlovákiában élő magyar és német nemzetiségűeket a kollektív bűnösség elve alapján háborús bűnösöknek nyilvánította. Ennek következménye volt többek között a „lakosságcsere“ is, így aki nem vallotta magát szlovák nemzetiségűnek, áttelepítették Magyarországra, vagy dél-nyugat Csehországba - a „Szudéta“ területekre. A Benesi dekrétum alapján a magyarokat megfosztották házuktól, földjeiktől (konfiskálás). 1948-ban azonban a Benes-féle rendszer megbukott, így az emberek fellélegeztek, mivel megszűnt a nemzetiségi megkülönböztetés. **1950-ben** kezdetét vette a **„kollektivizálás“** - a mezőgazdasági szövetkezetek létrhozása azon az elven, hogy „azé a föld - aki megműveli“. A gazdákat földterületeik, jószágaik, mezőgazdasági felszereléseik átadására kényszerítették a „közösbe“ mindennemű anyagi térítés nélkül. A „kollektivizálás“ 1954-ig tartott és a szövetkezetek néhány év alatt kimagasló gazdasági és termelési eredményeket értek el, sok embernek munkát és megélhetést biztosítva. **A kommunista párt 1976-os határozata** azonban mélyen lesúlytotta a szövetkezetben dolgozókat. A „korszerűbb“ mezőgazdasági termelés érdekében minden szövetkezeti tulajdont át kell adni a Királyhelmeci Állami Gazdaságnak. Ezzel kezdetét vette a mezőgazdaság hanyatlása, a tiszakerti gyümölcsösöket kiirtották, a pusztítás látványa megrázó volt. **1989-ben lerombolták a vasfüggönyt - a Berlin-i falat**, a szocialista tábor széthullott és a határok nyugat felé megnyíltak.

1990 nyarán községünkben az I. és a II. világháború és az 1944-es tömeges elhurcolás áldozatainak emlékére készült **emlékmű átadására és felszentelésére** került sor a kultúrotthon előtti téren.

Emlékmű a kultúrotthon előtti téren.

A kopjafa a Tisza felé vezető út menti parkba lett áthelyezve. Még ugyanebben az évben **demokratikus választásokra** került sor. **1993. jan. 1.-én** megalakult az önálló Szlovák Köztársaság. Községünkben ebben az évben vette kezdetét a helyi ivóvízvezeték és a ravatalozó építése, amelyek **1994**-ben fejeződtek be. **1996**-ben kezdetét veszi a helyi gázvezeték kiépítése, **1997**-ben kápolna épült elsősorban Dobó András és felesége önzetlen munkájának köszönhetően.

Kápolna.

Községünkben **1999**-ben bővítették ki a telefonhálózatot földalatti vezetékek kiépítésével. Ekkor szűnt meg a helyi alapiskola működése és helységekben helytörténeti múzeum létesült. A helyi kultúrotthont **2010**-ben modernizálták. A községi hivatal új épületbe költözött.

A református templom:

A község lakossága a reformációig katólikus hitben élt. A helyi református templom 1772-ben épült - akkor még torony nélkül. Azt csak később - 1859-ben építették hozzá. Az I. világháború idején egyik harangját leszerelték és ágyúöntésre használták fel, mint ahogy más templomok harangjait is. 1922-ben újat öntöttek helyébe. A református templom egyik különlegessége a bejárata fölötti Árpád-fejszobor.

Református templom.

A volt alapiskola története:

Az **1900-as években** az iskolaköteles gyermekek száma Kistárkányban elegendő volt. Nagytárkány akkori lelkésze - Szabó Pál viszont úgy döntött, hogy egy modern református iskolát hoz létre. Ezért sokan ebbe az iskolába iratták gyermeküket, így községünkben csak az „egytantermes“ iskolának rakhatták le köveit, amely **1906. október 1-én** kezdte el működését. 1907-ben a nagytárkányi alapiskola épületét alkalmatlannak nyilvánították és új katólikus iskola épült. Miután **1924-ben** bevezették a 8 éves tankötelezettséget, a tanulók száma megemelkedett. Az oktatás színvonalának emelése érdekében a két iskola vezetése elhatározta, hogy az 1-4 évfolyam a református iskolába, az 5-8 évfolyam pedig a katólikus iskolába fog járni, vallásmegkülönböztetés nélkül.

A helyi iskola igazgatójának id. Bálint Istvánt választották meg. A tanítási „főszezon“ jobbára a téli időszak alatt volt, mert nyáron főleg a nagyobb gyerekeket munkára fogták a szülők. **1962-ben** megkezdődött a helyi iskola kibővítése egy újabb tanteremmel, irodahellyel és öltözővel. A Nagytárkányi Alapiskola oktató és nevelő munkája azonban magas színvonalú volt, ezért egyre kevesebb szülő döntött a kistárkányi alapiskola mellett, így az **1998-ban** megszűnt működni. **2001-ben** a volt iskola két helyiségében **helytörténeti múzeum** lett létrehozva Kovács Tibor önzetlen segítségének és gyűjtő munkájának köszönhetően. A múzeumban több mint 150 darab különböző régi használati tárgy kapott helyet.

Helytörténeti múzeum.

Az óvoda története :

Kistárkányban 1955-ig óvodai oktatás nem volt. Az 1955-56-os tanévben 47 gyerekekkel a volt Állami Gazdaság irodájának az épületében kezdődött meg az oktatás. Az 1979-80-as tanévet már új modern, központi fűtéses, konyhával és ebédlővel ellátott épületben kezdhették. Az óvoda jelenleg is itt működik, de jelentős modernizás, felújítás után.

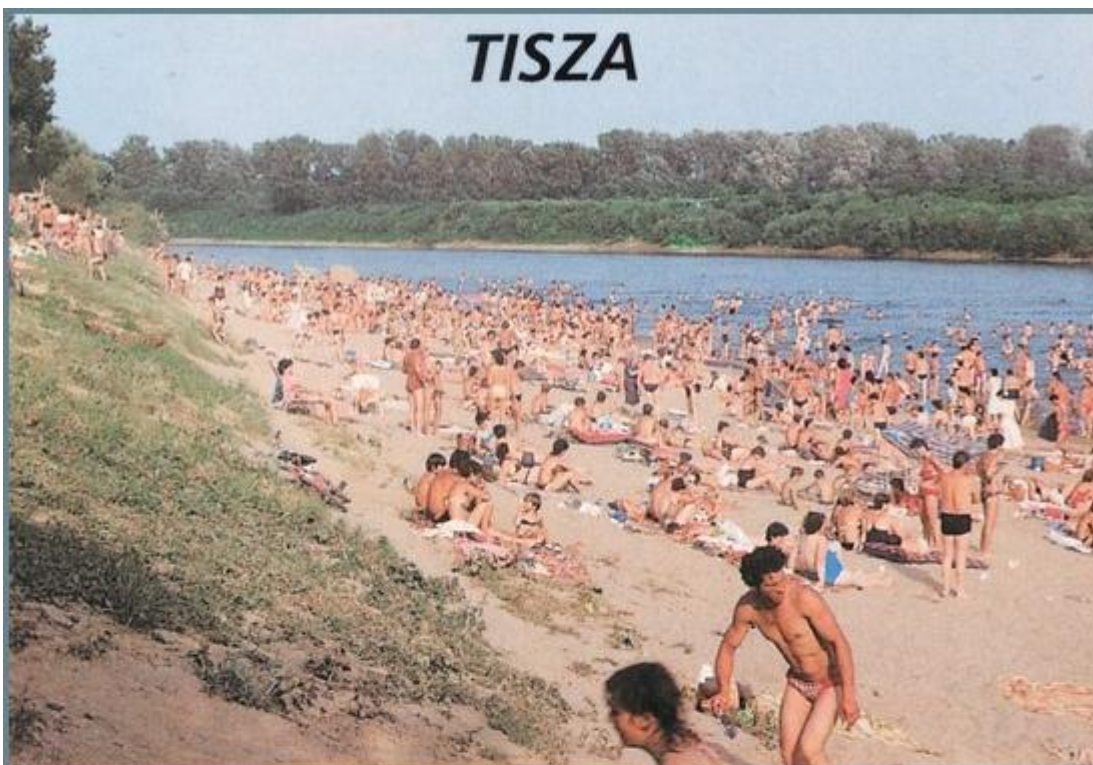
Pálinkafőzde :

Kistárkány a Tisza-kerteknek köszönhetően elsősorban a szilvapálinkájáról volt híres. A pálinkafőzés hagyománya a mai napig megmaradt. Mivel a Tisza-kerteket az Állami Gazdaság 1976-ban kikapusztította, a lakosság a saját kertjeiben termesztett a szilva- és egyéb gyümölcsfák terméseiből készíti a cefrét, melyet a helyi pálinkafőzdében főzik ki, amelyet maga a község üzemeltet.

A Kistárkányi pálinkafőzde.

TISZA

Pozdrav z Malých Trakán
Üdvözlet Kistárkányból

